

## **ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА**

(обн.ДВ.,бр. 86 от 1991г., изм., бр. 90 от 1996г. изм. и доп.,бр. 36 от 1998г., доп.,бр. 124 от 1998г., изм., бр. 153 от 1998г., бр. 67 от 1999г., бр. 68 от 1999г., изм. и доп., бр. 90 от 2002г., бр. 95 от 2002г., бр. 29 от 2003г., изм., бр. 29 от 2003г., изм., бр. 71 от 2003г., изм., бр. 71 от 2003г., доп., бр. 86 от 2003г., бр. 114 от 2003г.)

§ 4. Чл. 24 се изменя така:

“Чл. 24 (1) Средно образование се придобива след успешно завършване на обучението в XII клас и успешно положени държавни зрелостни изпити и се удостоверява с диплома за завършено средно образование. Дипломата е окончателна и дава право за продължаване на образованието или за професионално обучение

(2) Държавните зрелостни изпити по ал. 1 се полагат по учебни предмети, които се изучават в гимназиалния етап по чл. 3, ал. 4 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

(3) Държавните зрелостни изпити по ал. 1 са два, като единият от тях е по български език и литература, а вторият се определя по избор на ученика от учебните предмети, изучавани в часовете за задължителната общообразователна подготовка.

(4) По свое желание ученикът може да положи и трети държавен зрелостен изпит по избран от него учебен предмет от задължителната и задължителноизбираемата общообразователна подготовка.

(5) Държавните зрелостни изпити по ал. 3 се провеждат по учебни-изпитни програми, разработени върху учебното съдържание, изучавано в задължителната подготовка съгласно чл. 15, ал. 2 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

(6) Държавният зрелостен изпит по ал. 4 се провежда по учебни-изпитни програми, разработени върху учебното съдържание, за задължителната и задължителноизбираемата общообразователна подготовка.

(7) Учебно-изпитните програми по ал. 5 и 6 се приемат с наредба на министъра на образованието и науката.

(8) Държавните зрелостни изпити се полагат при спазване на държавните образователни изисквания към момента на явяването без ограничение за възраст и брой изпитни сесии.

(9) Условията и редът за организацията и провеждането на държавните зрелостни изпити се определят с наредба на министъра на образованието и науката.

(10) Ученик, завършил успешно XII клас, който не се е явил и не е положил успешно държавните зрелостни изпити, по свое желание получава удостоверението по чл. 7, ал. 5 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

(11) В училищата не може повторно да се придобива образование от една и съща степен.

### **ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ**

§ 10. В Закона за изменение и допълнение на Закона за народната просвета (обн. ДВ, бр. 90 от 2002г., изм. и доп., бр. 29 от 2003г.,) се правят следните изменения:

1. § 31, ал. На Преходните и заключителни разпоредби се отменя.
2. В § 34 думите “и наредба по чл. 16, т. 8” се заличават.

§ 11. В Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план (обн. ДВ, бр. 67 от 1999г., изм. и доп. бр. 90 от 2002г., бр. 95 от 2002г., бр. 29 от 2003г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 7 се правят следните изменения:

а) Ал. 1 се изменя така:

“1. Средно образование се придобива след успешно завършване на обучението в XII клас и успешно положени два държавни зрелостни изпита, като единият от тях е по български език и литература, а вторият се определя по избор на ученика от учебните предмети, изучавани в часовете за задължителната общообразователна подготовка.

б) В ал. 3 думите “от задължителната или задължителноизбираемата общообразователна подготовка съгласно учебния план на училището” се заменят с “изучаван в часовете от задължителната и задължителноизбираемата общообразователна подготовка”.

в) Ал. 5 се изменя така:

“(5) Ученик, завършил успешно XII клас, който не се е явил и не е положил успешно държавните зрелостни изпити, по свое желание получава удостоверение за завършен гимназиален етап, което му дава право да продължи с професионално обучение за придобиване на квалификация по професия.”

г) Ал. 6 се отменя.

2. В чл. 16 се правят следните изменения и допълнения:

а) В ал. 2 думите “не могат да бъдат повече” се заменят със “са”;

б) Създава се нова ал. 4:

“(4) Всяка учебна седмица, освен задължителните учебни часове по ал. 2, включва и по един учебен час по учебния предмет “физическо възпитание и спорт”, който се използва за организиране и провеждане на спортни дейности и на открито. Включително на този час не се отразява при определяне съотношението по ал. 3.”

3. Чл. 20 се изменя така:

“(1) Учениците имат право да завършат обучението си в определен етап от степента на образованието по училищния учебен план, по който са започнали да се обучават в същото училище.

(2) Лицата, прекъснали обучението си, продължават по училищния учебен план, действащ през учебната година, от която обучението продължава.”

В Преходните и заключителни разпоредби се създава нов §2а:

“ § 2а /1/ Учениците, които завършват успешно обучението се в XII клас през учебната 2003-2004г. и през учебната 2004-2005г., придобиват средно образование и получават диплома при условията и по реда на този закон, без да полагат държавните зрелостни изпити по чл.7.

/2/ По свое желание учениците имат право да положат държавни зрелостни изпити при условията и по реда на чл. 7.

/3/ Учениците, които завършват успешно обучението си в XII клас през учебната 2003-2004г. и през учебната 2004-2005г. не полагат зрелостни изпити, ако такива са предвидени в учебния план на училището, действащ към момента на приемането им.”

§ 12. /1/ Учениците, които завършват успешно обучението си в XII клас през учебната 2003-2004г. и през 2004-2005г., придобиват средно образование и получават диплома при условията и по реда на този закон, без да полагат държавните зрелостни изпити по чл. 24.

/2/ По свое желание учениците по ал.1 имат право да положат държавни зрелостни изпити при условие и по реда на чл. 24.

/3/ Учениците, които завършват успешно обучението си в XII клас през учебната 2003-2004г. и през учебната 2004-2005г. не полагат зрелостни изпити, ако такива са предвидени в учебния план на училището, действащ към момента на приемането им.

/4/ В дипломата за средно образование се вписват като оценки за зрелостни изпити средноаритметичната оценка от годишните оценки по български език и литература и по избран от ученика учебен предмет, изучаван в задължителните учебни часове в гимназиалния етап по чл.3, ал.4 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебения план, както и оценките от държавните зрелостни изпити, ако те са положени успешно по реда на ал.2.

/5/ Лицата, придобили средно образование и получили диплома за завършено средно образование по реда на ал.1 се ползват с правата на лицата, придобили средно образование и получили диплома по чл. 24, ал.1.

/6/ Дипломата на учениците, придобили средно образование по реда на ал. 1, е окончателна и дава право за продължаване на образованието или за професионално обучение.

## **МОТИВИ**

Изпълнението на Закона за народната просвета /ЗНП/ относно полагане на задължителните зрелостни изпити през 2004 и 2005г. практически не е възможно. Причините са различни:

1. Министерството на образованието и науката /МОН/ в лицето на министър Игор Дамянов, вместо да предприеме сериозна разяснителна кампания, съчетана със също така сериозна организационна работа по изпълнение на Закона, в условия на действащ Закон пое ангажимент пред ученици и родители, че не само випуск 2003/4, а и випуск 2004/5 няма да полагат държавни зрелостни изпити. Това е основната причина за липса на позитивна нагласа в обществото.
2. Не бе преодоляна несъгласуваността между ЗНП, от една страна, и подзаконовите нормативни и други актове на МОН, от друга.
3. Липсата на координираност в прилагането на задължителните държавни зрелостни изпити като акт на завършено средно образование и едновременно с това – вход към висшите училища.

Законопроектът за изменение и допълнение на Закона за народната просвета, внесен от МС, не акцентира върху решението само на проблема с държавните зрелостни изпити. В него се съдържат и редица други текстове, чиято природа, а и разногласията по тях вътре в МОН, закономерно са обект на преобладаващо негативно отношение.

Предлаганият от наша страна законопроект за изменение и допълнение на ЗНП цели адекватно, в съответствие с най-добрия интерес на учениците, отлагане на държавните зрелостни изпити за 2006г. Дебатите по другите текстове от законопроекта на МС следва да продължат, докато намерят своето решение като обективно следствие от една цялостна концепция за развитие на средното образование, приета обаче с максимално обществено съгласие.

## **ВНОСИТЕЛИ:**

**ЛЮТВИ МЕСТАН  
ТАТЯНА КАЛКАНОВА  
СНЕЖАНА ГРОЗДИЛОВА**